

**O B O W I Ą Z U J Ą C Y Z A K R E S M A T E R I A Ł U
D O Ć W I C Z E Ń Z B I O C H E M I I 2 0 2 5 / 2 0 2 6
D L A S T U D E N T Ó W I I R O K U F A R M A C J I**

Aminokwasy, białka i peptydy

1. Budowa, właściwości i podział aminokwasów.
2. Występowanie aminokwasów i rola biologiczna.
3. Aminokwasy egzo- i endogenne.
4. Homocysteina – budowa, znaczenie.
5. Peptydy – definicja, zasady nazewnictwa, charakterystyka ugrupowania peptydowego. Przykłady peptydów naturalnych. Glutation - budowa i rola biologiczna.
6. Rola białek w organizmach żywych. Białka fibrylarne i globularne
7. Budowa przestrzenna białek, poziomy ich organizacji. Struktura α -helisy, struktura pofałdowanej kartki (forma β), β -zakręty – charakterystyka, rodzaje, przykłady.
8. Potranslacyjna modyfikacja peptydów - przykłady.
9. Budowa i cechy charakterystyczne wybranych białek - kolagen, mioglobina, fibroina jedwabiu, keratyna.
10. Procesy wysalania, denaturacji i hydrolizy białek. Metody odbiałczania materiału biologicznego.

Enzymy

1. Klasyfikacja enzymów (klasy EC) i rodzaje katalizowanych reakcji.
2. Budowa i właściwości enzymów; centra aktywne i regulacyjne enzymów.
3. Znaczenie pojęć: stan przejściowy, energia aktywacji, zmiana energii swobodnej (ΔG) i równowaga reakcji w odniesieniu do katalizy enzymatycznej.
4. Zdefiniowanie pojęć: holoenzym, apoenzym, kofaktor, grupa prostetyczna, aktywność enzymatyczna (bezwzględna i właściwa).
5. Czynniki modulujące aktywność enzymatyczną: wpływ pH oraz temperatury na aktywność enzymów.

Kinetyka reakcji enzymatycznej

1. Model kinetyki Michaelisa-Menten. Pojęcie stałej Michaelisa (KM) i szybkości maksymalnej (Vmax).
2. Zjawisko inhibicji enzymów – rodzaje inhibitorów i ich wpływ na parametry kinetyczne reakcji enzymatycznej.
3. Równanie Michaelisa-Menten oraz Lineweavera-Burka oraz ich wykresy – znaczenie w wyznaczeniu podstawowych parametrów kinetycznych reakcji enzymatycznej oraz w identyfikacji typu inhibicji enzymatycznej.
4. Enzymy allosteryczne – cechy budowy, kinetyka katalizowanych reakcji.

Węglowodany

1. Budowa i podział węglowodanów oraz ich rola biologiczna. Charakterystyka wiązania glikozydowe.
2. Polisacharydy – homoglikany, heteroglikany. Funkcje w organizmach żywych, budowa i występowanie (dekstran, skrobia, celuloza, glikogen).
Glikozaminoglikany i ich rola.
3. Przykłady zastosowań farmakologicznych węglowodanów i pochodnych (np. siarczan glukozoaminy, siarczan chondroityny, heparyna kwas hialuronowy, kwas alginowy).

Lipidy

1. Podział, budowa chemiczna i funkcje biologiczne lipidów. Kwasy tłuszczowe, triacyloglicerole, fosfolipidy: fosfogliceridy i sfingomieliny, glikolipidy: cerebrozydy, gangliozydy. Ceramidy. Lecytyna.
2. Właściwości fizykochemiczne lipidów. Zachowanie tłuszczów hydrofobowych i amfifilowych w roztworach wodnych. Micele i liposomy.
3. Budowa chemiczna kwasów jedno- i wielonienasyconych i możliwości ich syntezy w organizmie (kwas alfa-linolenowy, EPA, DHA, linolowy, gammalinolenowy, arachidonowy, oleinowy, erukowy, nerwonowy). –[P8IWQ Liczba
- Ω. Niezbędne nienasycone kwasy tłuszczowe.
4. Budowa izoprenu i poliizoprenoidów (koenzym Q). Budowa i rola cholesterolu.
5. Interpretacja norm laboratoryjnych dla stężenia triacylogliceroli i cholesterolu (całkowitego, HDL, LDL) w krwi.

Kwasy nukleinowe

1. Budowa zasad azotowych, nukleozydów i nukleotydów.
2. Budowa helisy DNA. Polaryzacja nici DNA (końce 3' i 5'). Reguły Chargaffa. Znaczenie wiązań wodorowych. Typy helisy DNA (A, B, Z).
3. Właściwości spektroskopowe kwasów nukleinowych. Temperatura topnienia DNA. Efekt hiperchromowy. Ładunek elektryczny kwasów nukleinowych.
4. Porównanie budowy DNA jądrowego i mitochondrialnego. Rola białek histonowych w tworzeniu chromatyny jądrowej.
5. Topologia DNA. Rola topoisomeraż.
6. Budowa i rodzaje RNA. Rola mRNA, rRNA i tRNA w ekspresji informacji genetycznej. Charakterystyka kodu genetycznego.

Reaktywne Formy Tlenu

1. Definicja stresu oksydacyjnego.
2. Powstawanie, rodzaje i działanie biologiczne reaktywnych form tlenu.
3. System obrony antyoksydacyjnej ustroju. Antyoksydanty nieenzymatyczne i enzymatyczne.
4. Peroksydacja lipidów błonowych, białek i kwasów nukleinowych (mechanizm i skutki).

Badania biochemiczne krwi

1. Białkowe i niebiałkowe składniki krwi. Źródła białek w krwi. Rola albumin i globulin. Rola białek krwi w wiązaniu i transporcie substancji, w tym leków.
2. Układy zapewniające właściwe ciśnienie osmotyczne i pH krwi.
3. Mechanizm krzepnięcia krwi. Możliwości regulacji krzepliwości. Budowa i rola heparyny. Znaczenie witaminy K w dojrzewaniu czynników krzepnięcia. Rola plazminogenu w fibrynolizie.
4. Schemat syntezy hemu. Porfirie. Degradacja hemu. Powstawanie, formy i wydalanie bilirubiny. Typy żółtaczek.
5. Wartości prawidłowe w badaniach diagnostycznych (cholesterol całkowity, HDL, LDL, triglicerydy, glukoza, białko całkowite)
6. Wykorzystanie oznaczeń enzymatycznych w diagnostyce laboratoryjnej – podział kliniczny enzymów (sekrecyjne, ekskrecyjne, wskaźnikowe)

Badania biochemiczne funkcji nefronu

1. Próg nerkowy, substancje progowe.
2. Klirens i jego znaczenie diagnostyczne.
3. Mocz fizjologiczny – właściwości.
4. Mocz patologiczny (białkomocz, cukromocz, ciała ketonowe, krew, barwniki żółciowe - pochodzenie i znaczenie diagnostyczne).

L I T E R A T U R A

1. W. Baer-Dubowska Wykłady z biochemii dla studentów Farmacji
2. Ćwiczenia z biochemii skrypt dla studentów farmacji pod red. W. BaerDubowskiej i M. Cichockiego, Poznań 2007
3. R. K Murray i wsp., Biochemia Harpera, Wydawnictwo PZWL, ostatnie wydanie
4. J.M. Berg, J.L. Tomoczko, L. Stryer Biochemia, Wydawnictwo Naukowe PWN ostatnie wydanie
5. L. Kłyszejko-Stefanowicz, Ćwiczenia z biochemii Wydawnictwo Naukowe PWN 2003
6. A. Dembińska-Kieć, J. W. Naskalski, Diagnostyka laboratoryjna z elementami biochemii klinicznej, Elsevier Urban & Partner , Wrocław 2010